

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА МАЙБУТНЬОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ,
АСПІРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Випуск 1(13), 2024

Мукачево

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого
засобу масової інформації КВ №23347-13187Р*

Переєстрований у 2024 році, ідентифікатор медіа R30-04573

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-методичною радою Мукачівського державного університету
(Протокол №4 від 16.04. 2024 р.)

Головний редактор:

Гоблик Володимир Васильович – доктор економічних наук, професор, Заслужений економіст України, перший проректор, Мукачівський державний університет

Заступник головного редактора:

Молнар Тетяна Іванівна – голова Наукового товариства студентів, аспірантів, молодих вчених, Мукачівський державний університет

Відповідальний секретар: Мовчан К.М., Мукачівський державний університет

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Кабаций Василь Миколайович – к. ф-м. н., доцент;

Кобаль Василь Іванович – к. пед. н., професор, проректор з науково-педагогічної роботи;

Козарь Оксана Петрівна – д-р. т. н., академік Української технологічної академії (м. Київ), професор кафедри інженерії, технологій та професійної освіти;

Корнієнко Інокентій Олексійович – д-р. психол. н., професор;

Лужанська Тетяна Юрївна – к. географічних наук, доцент;

Малець Олександр Омелянович – д-р. і. н., професор;

Мілашовська Ольга Іванівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та музейної справи;

Моргун Алла Володимирівна – к. філол. н., доцент, декан гуманітарного факультету;

Попович Наталія Михайлівна – д-р. пед. н., професор, завідувач кафедри музичного мистецтва;

Прокопович Лідія Сигізмундівна – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій;

Проскура Володимир Федорович – д-р е. н., професор;

Реслер Марина Василівна – д-р е. н., професор, академік Академії економічних наук, декан факультету економіки, управління та інженерії;

Стегней Маріанна Іванівна – д-р. е. н., професор кафедри економіки та фінансів;

Теличко Наталія Вікторівна – д-р. пед. н., професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання;

Товканець Ганна Василівна – д-р пед. н., професор, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти;

Фізеші Октавія Йосипівна – д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту;

Черепаня Наталія Іванівна – к. пед. н., доцент, завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти;

Черничко Тетяна Вікторівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів.

створює великий потенціал з точки зору формування ключових та предметних компетентностей учнів, сприяє творчому та особистісному розвитку. Розвинені проектні навички та уміння, інтегроване мислення, безсумнівно підвищать освітні результати здобувача початкової освіти. Подальші наші напрацювання будуть спрямовані на дослідженні структури та розробці методичних паспортів за тематикою проектів інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрусенко І. Інтегрований курс «Я досліджую світ» як інноваційна освітня технологія у початковій школі. URL: https://lib.iitta.gov.ua/716358/1/Andrusenko_I_%20tezi_Word.pdf.
2. Даніліна І. В. Навчальні проекти в початковій школі. 1 клас. Харків: Вид. група «Основа», 2016. 160 с.
3. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>.
4. Ковальчук В., Литвин Л., Кривенко Н. Проектна діяльність у початковій школі. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5370/>.
5. Купчак С. Особливості реалізації проектної технології навчання у початковій школі. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/23894/Kupchak%20S.%20B..pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
6. Щекатунова Г. Д. Проектна діяльність у початковій школі. URL: https://ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2015/08/proektna_dijalnist_u_pochatkovij_shkoli.doc.

УДК 025.3:002.1-028.25:930.25(045)

Гусак О.-Е. В.

здобувачка вищої освіти ОС Бакалавр,
спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,
Мукачівський державний університет

Веремчук О. В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗБЕРІГАННЯ ДОКУМЕНТІВ У ДЕРЖАВНИХ АРХІВАХ

У статті висвітленні основні чинники, що впливають на стан збереження документів у державних архівах, основні вимоги та правила, яких необхідно дотримуватися архівним установам задля належного забезпечення збереженості архівних документів. Увагу зосереджено на комплектуванні архівного фонду, акліматизації документів, дотриманні відповідних природно-біологічних та санітарно-гігієнічних умов, дотриманні пожежної та охоронної безпеки, від яких залежить можливість довготривалого зберігання документів у державних архівах.

Ключові слова: архівний документ, зберігання документів, державний архів, комплектування архівного фонду.

The article highlights the main factors that affect the state of preservation of documents in state archives, the main requirements and rules that must be followed by archival institutions in order to properly ensure the preservation of archival documents. Attention is focused on the completion of the archival fund, acclimatization of documents, compliance with appropriate natural-biological and sanitary-hygienic conditions, compliance with fire and security safety, which depend on the possibility of long-term storage of documents in state archives.

Key words: archival document, storage of documents, state archive, archival collection.

Століття, в якому всі ми зараз перебуваємо, відзначається динамічним та безперервним потоком різноманітної інформації в усіх сферах людської життєдіяльності і, водночас, зростанням потреби у збереженні найбільш значущих відомостей, що протікають кожної секунди в історичному вимірі. Архівні документи завжди були, є і залишатимуться суспільно важливими об'єктами для збереження історії нашого часу та культурного розвитку людства, тому нашим завданням є забезпечення усіх необхідних умов для довготривалого збереження цих документів в державних архівах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про інтерес науковців до окресленої теми. Зокрема, що стосується теоретичних аспектів архівного зберігання документів, то вони висвітлені в працях таких вітчизняних вчених, як: Я. Калакура, В. Бездрабко, В. Ляхоцький, Г. Боряк, І. Матяш, Л. Шевченко, С. Новохатський та інші. Прикладні аспекти зазначеної проблематики відображені у працях Т. Борко, О. Володіної, І. Корчемної, Н. Христової та інших. Зазначені науковці та їх праці дають уявлення про сучасний стан та проблеми архівного зберігання документів в державних архівах України.

Мета даного дослідження полягає у висвітленні основних чинників, що впливають на стан збереження документів у державних архівах, а також вимог та правил, яких необхідно дотримуватися архівним установам задля належного забезпечення збереженості архівних документів у подальшому культурно-історичному розвитку суспільства.

На сьогоднішній день, у зв'язку зі стрімким розвитком глобалізації та інформатизації усього суспільства, зростає неабияка потреба у збереженні історично важливих подій та явищ у світі. Документи, як засоби фіксації такої інформації, вимагають правильного поводження з ними, оскільки від того, якою якісною й ефективною є організація їхнього збереження, залежить і розвиток людства загалом. Архівні документи, що знаходяться у державних архівах, повинні відповідати чітким правилам щодо їх збереження. Нехтування або недотримання цих вимог може призвести до зникнення документів, тобто, їх псування із неможливістю подальшого реставрування.

Основне завдання, яке покладено на архіви – це постійний моніторинг та здійснення інформаційно-комунікаційної діяльності. Натомість головною метою діяльності архівних установ є задоволення потреб населення у ретроспективній інформації. У зв'язку із цим, організація зберігання документів у державних архівах відіграє ключову роль у збереженні культурної спадщини та забезпеченні доступу до історичних джерел. У таких архівах кожен документ має бути правильно ідентифікований, класифікований та збережений відповідно до встановлених стандартів та правил.

Одним із нагальних питань щодо збереження архівних документів є процес комплектування архівного фонду. Адже від того, наскільки ефективно є укомплектованим державний архів, залежить можливість довготривалого перебування документів у ньому.

Завданнями державного архіву є комплектування документами від усіх установ і організацій його профілю у визначені терміни, укладання необхідного науково-довідкового апарату та створення умов для всебічного використання наявної в ньому джерельної бази. Без документів, що знаходяться в архівах, історія нашого часу не може бути відтворена з достатньою об'єктивністю і повнотою, адже ціла низка документальних комплексів репрезентують усі сфери життєдіяльності держави та суспільства в цілому. Від правильності комплектування кожного архіву залежить якість формування Національного архівного фонду України цінними для суспільства документами, ефективність використання інформації та збереження культурних цінностей [1, с. 12-16]. Таким чином, комплектування є першою умовою, яка визначає подальше забезпечення збереженості документів в архіві та уможливорює процес культурного розвитку людства.

Важливим чинником, який впливає на збереження архівних документів є екологічне середовище. Природні чинники, такі як температура повітря, освітлення, вологість, мікробіологічна сфера значною мірою впливають на стан документів і загрожують їх зникненню. Саме тому дотримання відповідних природно-біологічних та санітарних умов є обов'язковим завданням у діяльності державних архівів.

Однією з необхідних умов зберігання документів є боротьба з пилом. Пил проникає у сховище ззовні і утворюється у ньому за рахунок стирання стін, підлоги, пакувальних матеріалів, самих документів (внутрішня причина). Пил псує зовнішній вид документів, інколи настільки, що текст неможливо прочитати. Пилі частинки поглинають з повітря вологу і деякі шкідливі для паперу газоподібні речовини. Внаслідок цього на папері утворюються ділянки з підвищеною вологістю. Натомість, агресивні речовини, поглинуті з повітря, завдають руйнівної шкоди паперу. У зв'язку з цим, необхідно регулярно проводити очищення документів від пилу. Ефективним і радикальним засобом боротьби з зовнішнім пилом є герметизація приміщень, фільтрація повітря за допомогою кондиціонерів шляхом пропускання його через масляні фільтри, водяний пил. Важливим засобом захисту документів від біологічних шкідників є оброблення (фумігація) сховищ спеціальними парами, газами, аерозолями [3].

Процес оброблення документів з метою знищення в них пліснявих грибів називають дезінфекцією, а з метою знищення комах – дезінсекцією. Боротьбу з біологічними шкідниками проводять в основному хімічними методами. Для забезпечення довготривалої збереженості документів на паперовій основі у сховищах встановлюють оптимальний температурно-вологісний режим зберігання: температура – 17-19°C, відносна вологість – 45±5%. Для його підтримання застосовують системи кондиціонування повітря. Крім того, не слід ігнорувати й систему освітлення в архівосховищах. З метою забезпечення якісного й нешкідливого для паперу освітлення, використовують переважно

лампи розжарювання або люмінесцентні лампи зі скороченою ділянкою спектра.

Особливу увагу слід приділяти архівним будівлям архівосховищ, які повинні бути віддалені від промислових підприємств, що забруднюють повітря пилом і агресивними газами на відстані, встановленій санітарними нормами; від об'єктів і споруд, небезпечних у пожежному відношенні; від місць можливого затоплення, проникнення ґрунтових вод. Архівосховища і приміщення для роботи з документами повинні бути обладнані пожежно-сторожовою сигналізацією, системою автоматичного газопожежогасіння, утримуватися у зразковому порядку та чистоті, що сприятиме уникненню появи плісняви, комах, гризунів і накопичення пилу [4]. Таким чином, дотримання відповідних санітарно-гігієнічних умов у архівних сховищах уможливить надійне і довготривале збереження документів, які там перебувають.

Ще однією важливою умовою збереження документів у державних архівах є дотримання вимог із пожежної безпеки. Багато архівів містять неповторні історичні документи та цінні артефакти, які не можна відновити у разі втрати через пожежу. Крім цього, під загрозою опиняється життя самих працівників архіву та його відвідувачів. Для забезпечення безпеки потрібно мати плани евакуації, системи пожежної сигналізації та вогнегасники, а також регулярно проводити навчання з пожежної безпеки для персоналу.

Відповідно до законодавства України діяльність архівних установ щодо пожежної безпеки здійснюється за «Правилами пожежної безпеки архівних установ України». Згідно з цими Правилами, відповідальними за пожежну безпеку архівних установ є їх керівники та уповноважені ними особи. Усі працівники архівних установ під час прийняття на роботу і за місцем роботи проходять інструктажі з питань пожежної безпеки. Особи, які не пройшли інструктажу з питань пожежної безпеки, до роботи не допускається [8].

Крім зазначених вище умов якісного зберігання архівних документів, необхідно дотримуватися правил охоронного режиму. Охоронний режим в архівах потрібний для забезпечення безпеки і конфіденційності документів, які зберігаються там. Він має захищати від несанкціонованого доступу, випадкового пошкодження чи крадіжки цінних архівних матеріалів. Охоронний режим забезпечується облаштуванням будівлі архіву засобами охоронної сигналізації, організацією поста охорони, опечатуванням приміщень, дотриманням нормативних вимог щодо доступу до приміщень.

Організацію охорони архіву виконують згідно з погодженою з відповідними службами охорони Інструкцією про охоронний режим архіву, що вводиться в дію наказом керівника архіву. Обов'язковому оснащенню засобами охоронної сигналізації та опечатуванню підлягають сховища, приміщення, у яких тимчасово зберігають документи (читальний зал, лабораторія) чи матеріальні цінності; аварійні й запасні виходи з архівної будівлі, основний вхід за умови відсутності цілодобового поста охорони. Щоб захистити документи від розкрадання на вікнах підвальних приміщень і цокольних поверхів архіву, потрібно встановити відкидні металеві ґрати. До того ж, територія архіву має бути огороженою [6].

Отже, організація збереження документів у державних архівах є надзвичайно трудомісткою і водночас необхідною роботою. Правильне зберігання архівних документів забезпечує їх довговічність і належний фізичний стан. У процесі збереження ключову роль відіграють такі чинники, як комплектування архівного фонду, акліматизація документів до умов навколишнього середовища, дотримання пожежної та охоронної безпеки. Головне завдання архівних установ – це збереження документів. Тому відповідність їх діяльності до встановлених вимог сприятиме підвищенню рівня інформаційної безпеки у країні та вирішенню проблеми збереженості історико-культурної спадщини українського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борко Т. М., Тупакова І. Д. Проблеми збереження архівних документів у системі державних архівів України. *Гілея: науковий вісник*. 2019. Вип. 141(1). С. 12-16.
2. Володіна О. П., Шевченко Л. О., Ковель Е. З., Шуруба А. К. Мікробіологічний стан центральних державних архівів України. *Студії з архівної справи та документознавства*. 1999. Т. 4. С. 70-74.
3. Володіна О. П., Шевченко Л. О., Ковель Е. З., Шуруба А. К. Про мікробіологічний контроль повітря центральних державних архівів України. *Студії з архівної справи та документознавства*. 1998. Т. 3. С. 57-62.
4. Калакура Я. С. Архівознавство: підруч. для студ. вищ. навч. закл. України. Київ, 1998. 316 с.
5. Новохатський К. Є. Про основні правила роботи державних архівів України. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN8237>.
6. Левченко Л. Організація зберігання документів у державному архіві. URL: <https://tsdavo.gov.ua/golovna/tsdavo-gov-ua-seminary-2/dokumenty-naczionalnogo-arhivnogo-fondu-shlyah-vid-ustanovy-do-shovyshha-derzhavnogo-arhivu/>.
7. Про затвердження Положення про умови зберігання документів Національного архівного фонду: Наказ від 02.03.2015 № 296/5 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-15#Text>
8. Про затвердження Правил пожежної безпеки для архівних установ України: Наказ від 27.11.2017 № 3790/5 (із змінами). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1446-17#Text>.
9. Христова Н. М. Моніторинг стану збереженості документів Національного архівного фонду: теоретична модель та реальність. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2006. № 1. С. 7–12.

ЗМІСТ

ГУМАНІТАРНІ ТА СУСПІЛЬНІ НАУКИ		
Білей Є.В.	МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ПРЕДМЕТ ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВИХ СТУДІЙ	3
Брижак Р.В. Кас'яненко О. М.	ПРОФЕСІЙНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЙ ВИКЛАДАННЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ ЗАКЛАДІ	7
Кузьма-Качур М. І. Герич А. А.	КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	11
Вегеш О.В.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙ НА ЕТАПІ ДОШКІЛЬНОГО ДИТИНСТВА	17
Кузьма-Качур М. І. Гулько І. В.	ПРОЄКТ ЯК ФОРМА МІЖПРЕДМЕТНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	21
Гусак О.-Е. В. Веремчук О. В.	ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗБЕРІГАННЯ ДОКУМЕНТІВ У ДЕРЖАВНИХ АРХІВАХ	25
Іванова В.В. Вакій А.В.	ОСВІТНЬО-РОЗВИВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ LEGO-ТЕХНОЛОГІЇ У РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	30
Іванова В.В. Русин А.І.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ ЧУЙНОСТІ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	34
Іванова В.В. Фельдеші К.Т.	ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА СТРУКТУРА ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО ІСТОРІЇ ПРЕДМЕТНОГО СВІТУ	40
Калитич Н.В.	ФОРМУВАННЯ ІГРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДИТИНИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	45
Коваль А.В. Пинзеник О.М.	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	48
Лемак Т. В. Молнар Т. І.	ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА: СУТНІСТЬ, ПРИНЦИПИ	51
Микуліна А. К. Вегеш О. В., Фечка К. Р.	ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ	55
Микуліна А. К. Бучелла М. І. Дем'янчук В.М.	РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕГРАЦІЇ РІЗНИХ ВИДІВ МИСТЕЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	59
Одошевський О.С. Козарь О.П.	ВАЖЛИВІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ У ГАЛУЗІ ІНЖЕНЕРІЇ ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНИХ ЗНАНЬ З ХІМІЇ	63
Одошевський О.С. Малець О.О.	МИСЛЕННЯ ЯК ВИЩА ФОРМА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ ВІДОБРАЖЕННЯ В СВІДОМОСТІ ЯК СФЕРИ ЛЮДСЬКОЇ ДУХОВНОСТІ	67

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>